

1 חוק נכסי המדינה, התשי"א-1951

1. פירושים

בחוק זה -

"ישראל" פירושו - השטח בו חל משפט מדינת ישראל;

"נכס" - כולל מקרקעים ומיטלטלים, וכן זכויות וטובות-הנאה מכל סוג שהוא;

"נכסיהם" של שלטונות "ארץ ישראל" כוללים -

(1) כל המקרקעים;

(2) כל המכרות והמחצבים למיניהם הנמצאים במקרקעים או במים, מתחת להם או עליהם, בין שהמים הם

נהרות או ימים שבפנים הארץ ובין שהם מי-חוף;

(3) כל המיטלטלים;

(4) כל הזכויות, בין מוחזקות ובין ראויות; שהיו ביום ה' באייר התש"ח (14 במאי 1948) קנין ממשלת ארץ-

ישראל, כל מחלקה ממחלקותיה או שירות משירותיה, או קנין הנציב העליון, אם כנאמן בעד ממשלת ארץ-

ישראל ואם באופן אחר, או קנין נושא תפקיד אחר בממשלת ארץ-ישראל בתוקף תפקידו, אם כנאמן בעד

ממשלת ארץ-ישראל או בעד כל מחלקה ממחלקותיה או שירות משירותיה, ואם שלא כנאמן כלל;

"קרקע עירונית" פירושו - מקרקעים בישראל המצויים בתחומי שטח תכנון עיר, להוציא שטח תכנון גילי;

"זכיון" - כולל רשיונות, תעודות-היתר, חוזי-חכירה וזכויות-כריה לפי פקודת המכרות, פקודת כריית השמן, 1938,

או פקודת המינרלים הרדיואקטיביים, 1947.

2. נכסי שלטונות ארץ-ישראל - נכסי מדינה

נכסיהם של שלטונות ארץ-ישראל, המצויים בישראל, הם נכסי מדינת ישראל מיום ו' באייר התש"ח (15 במאי 1948).

3. נכסים ללא בעלים - נכסי מדינה

(תיקון התשל"א)

נכס מקרקעין המצוי בישראל, ואין לו בעל, הוא נכס מדינת ישראל מיום היותו לנכס ללא בעל או מיום ו' באייר התש"ח (15

במאי 1948), הכל לפי התאריך המאוחר יותר.

4. רכישה וכו' של נכסים בשביל המדינה

הממשלה רשאית, בשביל המדינה, לרכוש נכסים, המצויים בישראל או מחוצה לה, בדרך קניה, חליפין או בכל דרך אחרת,

לשכרם, לחכרם, ולקבל זכויות אחרות בהם, הכל בתנאים שתראם נאותים.

5. עסקות בנכסי מדינה

[תיקונים: התש"ך, התשל"ג, התשמ"ט, התשמ"ט (מס' 2), התשנ"ה]

(א) בהתחשב עם האמור בסעיפים הקטנים (ב), (ג) ו-(ד), רשאית הממשלה בשם המדינה, למכור נכסים מנכסי המדינה -

בין נכסים שמדובר בהם בסעיף 2 או 3, ובין נכסי-מדינה אחרים המצויים בישראל או מחוצה לה - להעבירם בדרך אחרת,

להשכירם, להחכירם, להחליפם, לשעבדם, לחלקם, להפרידם, לאחדם, להרשות את השימוש בהם או את ניצולם, ולהעניק

זכויות אחרות בהם, הכל בתנאים שתראם נאותים.

(ב) הממשלה לא תהא רשאית למכור מקרקעי ישראל, כמשמעותם בחוק-יסוד: מקרקעי ישראל, שאינם קרקע עירונית וששטחם עולה על 100 דונם, להעביר את הבעלות בהם בדרך אחרת, להשכירם או להחכירם אלא באישור מועצת מקרקעי ישראל.

(ג) הממשלה לא תהא רשאית, בשם המדינה, להעניק זכיון, לתקופה העולה על 20 שנים, בין לפי חוק זה ובין לפי חוק אחר, הנוגע למכרות או למחצבים של המדינה, אלא באישור ועדת הכספים של הכנסת; בסעיף זה, "מכרות" ו"מחצבים" - כמשמעותם בפקודת המכרות.

(ד) הממשלה לא תהא רשאית, בשם המדינה, למכור או להעביר בדרך אחרת מניות בחברה כמשמעותה בפקודת החברות -

(1) שעיסוקה העיקרי ייצור חשמל או ניצול מקורות מים בישראל - אלא באישור הכנסת;

(2) שתמורתן בעיסוקה המוצעת עולה על 10,000 שקלים חדשים - אלא באישור ועדת הכספים של הכנסת. הוראה זו לא תחול על מכירת מניות בבורסה, כל עוד מתקיימים התנאים הבאים:

(א) סך כל התמורה בשנת כספים אחת אינו עולה על 10,000,000 שקלים חדשים; הסכום האמור ישנתה ב-1 באפריל של כל שנה, החל משנת הכספים 1990, לפי שיעור עליית מדד המחירים לצרכן מן המדד שפורסם לחודש פברואר 1989 עד המדד שפורסם לאחרונה לפני יום השינוי;

(ב) סך כל המניות של חברה מסויימת שנמכרו בשנת כספים אחת אינו עולה על 5% מערך הנקוב של המניות המוצאות והנפרעות של אותה חברה.

(ה) הודעה על כל מכירה של נכס מקרקעים מנכסי המדינה בישראל לפי סעיף זה תפורסם ברשומות תוך שלושה חדשים מתאריך המכירה.

6. ייצוג הממשלה בעסקות

(תיקונים: התש"ך, התשס"ט)

(א) ואלה רשאים לייצג את הממשלה בעסקות שמדובר בהן בסעיף 4 או 5 ולחתום בשם המדינה על מסמכים הנוגעים אליהן:

(1) שר האוצר;

(2) שר אחר או אדם אחר שהורשה לכך על ידי הממשלה, אם באופן כללי ואם לגבי סוגי עסקות או סוגי נכסים מסויימים;

(3) אדם אחר שהורשה לכך על ידי שר האוצר, או על ידי שר אחר כאמור בפסקה (2) לגבי עסקות מסויימות;

(4) מנהל רשות מקרקעי ישראל או אדם שהורשה לכך על ידיו - לגבי מקרקעי ישראל כמשמעותם בחוק-יסוד: מקרקעי ישראל.

(ב) הודעה על הרשאה לפי סעיף-קטן (א) תפורסם ברשומות.

(ג) חתימתו של שר האוצר, וכן חתימתו של שר אחר או מנהל רשות מקרקעי ישראל או אדם אחר שהורשה לפי סעיף-קטן (א), בתחום הרשאתו, על המסמכים הנוגעים אל עסקה מן העסקות שמדובר בהן בסעיף 4 או 5, תשמש ראייה חותכת לכך שהממשלה עשתה את העסקה על ידי החותם ושראתה את תנאי העסקה נאותים.

7. שמירת חוקים קיימים

הוראות הסעיפים 4, 5 ו-6 - פרט לאמור בסעיף 5(ג) - אינן פוגעות בהוראותיו של כל חוק אחר הן בנכסי מדינה.

(א) עיסקה מן העיסקות שמדובר בהן בסעיף 4 או 5, שנתקיימו בה שלושה אלה:

- (1) עשוה או דימו לעשותה לפני תחילת תקפו של חוק זה;
- (2) שר האוצר או מי שנתמנה על ידיו העיד עליה, בתעודה חתומה בידו, כי עשוה או דימו לעשותה בשביל המדינה או בשמה;
- (3) היא היתה נעשית כדין אילו מי שעשה אותה או דימה לעשותה בשביל המדינה או בשמה היה מוסמך לכך;

רואים אותה כאילו נעשתה כדין.

(ב) הודעה על מינוי לפי סעיף-קטן (א)(2) תפורסם ברשומות.

8א. תשלומי חובה חילוטנים וגמולים

(תיקון התשמ"א)

- (א) מקום שחיקוק מחייב אדם בתשלום היטל, אגרה, עמלה או גמול כספי אחר בעד פעולה של עובד ציבורי או של משרד ציבורי, ומקום שבית המשפט או רשות אחרת הטילו קנס או תשלום אחר או פסקו חילוט - יימסר הכסף או המחולט או תמורתו לאוצר המדינה או יועמד לרשותו, אם אין הוראה אחרת משתמעת.
- (ב) הוראת סעיף קטן (א) אינה גורעת מכוחה של הוראה המזכה אדם לקבל, או מתירה לתת לו, חלק מן הקנס או מן התמורה.

9. ביטול

בטלים:

- (1) הסעיפים 12 ו-13 לדברי המלך במועצה על ארץ-ישראל, 1922 עד 1947;
- (2) פקודת אדמות הממשלה, 1942.

10. ביצוע ותקנות

- (א) שר האוצר ממונה על ביצוע חוק זה.
- (ב) שר האוצר רשאי להתקין תקנות בדבר שמירת נכסי מדינה, הנהלתם והפיקוח עליהם.
- (ג) שר המשפטים רשאי להתקין תקנות בדבר אופן הרישום של נכסי מדינה וכן דבר שינוי רישומים קיימים הנוגעים לנכסי מדינה.

דוד בן-גוריון
אליעזר קפלן

ראש
הממשלה
שר האוצר
חיים ויצמן

[1]. ס"ח 68, התשי"א (15.2.1951), עמ' 52.

תיקונים: ס"ח 312, התש"ך (29.7.1960), עמ' 57;

ס"ח 636, התשל"א (6.8.1971), עמ' 185;

ס"ח 696, התשל"ג (25.5.1973), עמ' 150;

ס"ח 1030, התשמ"א (15.6.1981), עמ' 306;

ס"ח 1273, התשמ"ט (7.4.1989), עמ' 31;

ס"ח 1282, התשמ"ט (31.7.1989), עמ' 76 [התשמ"ט (מס' 2)];

ס"ח 1543, התשנ"ה (10.8.1995), עמ' 448;

ס"ח 2209, התשס"ט (10.8.2009), עמ' 329. הצ"ח - ממשלה 436, התשס"ט, עמ' 348 ועמ' 514.

[2]. ראה סייג לתחולת סעיף זה לגבי הענקת זכויות לפי חוק הנפט, התשי"ב-1952 (ס"ח 109, התשי"ב סעיף 81) וסייג לגבי

ס"ק (ג) לענין כבישי אגרה וכבישי מנהרות הכרמל (ס"ח 1545, התשנ"ה, עמ' 492 ו-495).

//